

Stanovisko Nejvyššího soudu SSR ze dne 18.10.1971, sp. zn. Tpj 30/71, ECLI:CZ:NS:1971:TPJ.30.1971.1

Číslo: 15/1972

Právní věta: I. Objasňovanie prečinov sa so zreteľom na § 314b odst. 1 Tr. por. vykonáva pred začatím trestného stíhania, preto nie je podľa § 12 odst. 9 Tr. por. prípravným konaním. V rámci objasňovania prečinov nemožno podľa § 158 odst. 3 Tr. por. vykonávať úkony podľa štvrtej hlavy (s výnimkou úkonov uvedených v § 179c Tr. por.) a podľa piatej hlavy Trestného poriadku (s výnimkou úkonov podľa § 113 a 114 Tr. por.).

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 18.10.1971

Spisová značka: Tpj 30/71

Číslo rozhodnutí: 15

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Přechyby, Řízení přípravné

Předpisy: 141/1961 Sb. § 12 odst. 9

§ 113

§ 114

§ 158 odst. 3

§ 160 odst. 1

§ 179b

§ 179e odst. 1 písm. a

§ 191 odst. 2

§ 221

§ 221 odst. 1

§ 67

§ 75

§ 77

§ 82 odst. 1

§ 86

§ 87

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 15/1972 sb. rozh.

I. Objasňovanie prečinov sa so zreteľom na § 314b odst. 1 Tr. por. vykonáva pred začatím trestného

stíhania, preto nie je podľa § 12 odst. 9 Tr. por. prípravným konaním. V rámci objasňovania prečinov nemožno podľa § 158 odst. 3 Tr. por. vykonávať úkony podľa štvrtej hlavy (s výnimkou úkonov uvedených v § 179c Tr. por.) a podľa piatej hlavy Trestného poriadku (s výnimkou úkonov podľa § 113 a 114 Tr. por.).

II. Ak sú v konaní o prečinoch potrebné na náležité objasnenie skutkového stavu zaistovacie úkony podľa § 179c Tr. por. a potreba ich vykonať sa objavila už v priebehu objasňovania, alebo ak súd je toho názoru, že pri správnom použití zákona treba skutok, ktorý je predmetom návrhu na potrestanie, posúdiť ako trestný čin, samosudca podľa § 314c odst. 1 písm. e), resp. § 314d Tr. por. a odvolací súd podľa § 260 Tr. por. sú oprávnení vec vrátiť prokurátorovi na vykonanie prípravného konania. Bez splnenia týchto podmienok nemožno však takúto vec vrátiť prokurátorovi ani v odvolacom konaní.

III. V konaní o prečinoch môže samosudca podľa § 314c ods. 1 písm. f) alebo odvolací súd podľa § 260 Tr. por. vec vrátiť prokurátorovi na došetrenie len vtedy, ak sa vykonalo prípravné konanie. Ak samosudca toto svoje právo nevyužil pred doručením návrhu na potrestanie obvinenému spolu s predvolaním na hlavné pojednávanie, môže vec vrátiť prokurátorovi na došetrenie len z dôvodov § 221 ods. 1 alebo 2 Tr. por.

(Stanovisko trestného kolégia Najvyššieho súdu SSR z 18. októbra 1971 č. [Tpj 30/71.](#))

Z odôvodnenia:

Najvyšší súd SSR vo veci 2 Tz 6/71 rozsudkom z 8. apríla 1971 zrušil uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 26. októbra 1970 sp. zn. 6 To 339/70, ktorým krajský súd zrušil rozsudok Okresného súdu v Humennom zo 14. septembra 1970 sp. zn. 2 Ts 152/70 a vec podľa § 260 Tr. por. vrátil okresnému prokurátorovi na došetrenie. V uvedenom rozsudku Najvyšší súd SSR vyslovil právny názor, že vrátenie veci na došetrenie prokurátorovi podľa § 260 Tr. por. v konaní o prečinoch nie je prípustné, ak sa v nej postupovalo pred začatím trestného stíhania len podľa ustanovení ôsmeho oddielu desiatej hlavy Trestného poriadku a objasňovaní prečinov. Súčasne Najvyšší súd SSR krajskému súdu uložil, aby podané odvolanie proti citovanému rozsudku Okresného súdu v Humennom znovu prejednal a o ňom rozhodol.

V uvedenej veci Najvyšší súd SSR zaujal stanovisko len k jednej z čiastkových otázok z komplexu, kedy a za akých podmienok treba v konaní o prečinoch vykonať prípravné konanie, resp. kedy je súd (samosudca i krajský súd ako súd odvolací) oprávnený vec vrátiť prokurátorovi na vykonanie prípravného konania alebo na jeho doplnenie. Nakoľko podľa poznatkov Najvyššieho súdu SSR prax súdov aj ostatných orgánov činných v trestnom konaní v Slovenskej socialistickej republike je v týchto otázkach nejednotná, zaujíma trestné kolégium Najvyššieho súdu SSR podľa § 21c ods. 2 zákona č. 36/1964 Zb. v znení vyhlášky Predsedníctva FZ č. 19/1970 Zb. toto stanovisko k správne mu výkladu ustanovení § 179c, 314c ods. 1 písm. e), f), § 314d, § 221 ods. 1 a 2 a § 260 Tr. por.

Podľa § 12 ods. 9 Tr. por. sa pod prípravným konaním rozumie úsek od začatia trestného stíhania do podania obžaloby (postúpenia veci, prerušenia alebo zastavenia trestného stíhania). Vo veciach, v ktorých sa konalo len objasňovanie, trestné stíhanie podľa § 314b ods. 1 Tr. por. začína tým, že návrh prokurátora na potrestanie sa doručí súdu. Objasňovanie prečinov, vrátane úkonov podľa § 179b Tr. por. v ňom vykonaných, spadá do úseku trestného konania pred začatím trestného stíhania. Z toho potom vyplýva, že objasňovanie prečinov nie je prípravným konaním.

Vychádzajúc z takéhoto chápania objasňovania prečinov zákon nepripúšťa v jeho rámci vykonávať dokazovanie, teda úkony podľa piatej hlavy Trestného poriadku (argument § 158 ods. 3 Tr. por.).

Všetky takéto úkony s výnimkou úkonov podľa § 113 a 114 Tr. por., ktorých vykonanie podľa § 158 ods. 3 Tr. por. zákon dovoľuje aj pred začatím trestného stíhania, možno v konaní o prečinoch vykonávať len pred súdom. To znamená, že v konaní o prečinoch sa vykonanie dokazovania zveruje zásadne len súdu a prokurátor, vyšetrovateľ a vyhľadávací orgán obstarávajú len potrebné podklady a nevyhnutné vysvetlenia a usilujú sa o zabezpečenie stôp prečinu v rozsahu § 179b Tr. por.

Výnimočne treba niekedy vykonať prípravné konanie aj v konaní o prečinoch. Prípady, v ktorých je prípravné konanie aj v konaní o prečinoch obligatórne, uvádza § 179c Tr. por. Ide o prípady, v ktorých sa v priebehu objasňovania objavila potreba vykonať domovú prehliadku podľa § 82 ods. 1 Tr. por., zadržať a otvoriť zásielky podľa § 86 a 87 Tr. por., alebo vziať obvineného do väzby podľa § 67 Tr. por. – teda vykonať úkony podľa štvrtej hlavy Trestného poriadku. V takomto prípade treba v zmysle § 179c Tr. por. začať trestné stíhanie podľa § 160 Tr. por. a vo veciach, v ktorých sa obvinený berie do väzby vykonať vyšetrovanie; v ostatných prípadoch uvedených v § 179c Tr. por. vyhľadávanie – teda prípravné konanie – a v jeho rámci dokazovanie v rozsahu druhého, resp. tretieho oddielu desiatej hlavy Trestného poriadku. Inak sa prípravné konanie vo veciach, v ktorých prokurátor podá návrh na potrestanie, môže vyskytnúť len v prípadoch, keď sa trestné stíhanie začalo pre trestný čin a v jeho priebehu, prípadne po skončení prípravného konania sa v skutku, zo spáchania ktorého je obvinený podozrivý, vidí iba prečin podľa niektorého z ustanovení zákona č. 150/1969 Zb.

Logickým domyslením zásady, že dokazovanie podľa piatej hlavy Trestného poriadku možno vykonať len v prípravnom konaní a v konaní pred súdom, je v konaní o prečinoch ustanovenie § 314c ods. 1 písm. e) a písm. f) Tr. por. Podľa týchto ustanovení samosudca môže vrátiť vec, v ktorej sa koná o návrhu na potrestanie prokurátorovi len v prípadoch, že sa vo veci má vykonať prípravné konanie (§ 314c ods. 1 písm. e) Tr. por.), resp. na došetrenie, ak sa vo veci prípravné konanie vykonalo (§ 314c ods. 1 písm. f) Tr. por.).

Samosudca postupuje podľa ustanovenia § 314c ods. 1 písm. e) Tr. por. či rozhoduje pred doručením návrhu na potrestanie obvinenému (§ 314c ods. 3 Tr. por.) alebo na hlavnom pojednávaní (§ 314d Tr. por.). Ak však obvinenému už bol doručený návrh na potrestanie spolu s predvolaním na hlavné pojednávanie, môže samosudca vo veciach, v ktorých sa vykonalo prípravné konanie, vec podľa § 314c ods. 1 písm. f) Tr. por. vrátiť prokurátorovi na došetrenie len z dôvodov uvedených v § 221 ods. 1 alebo 2 Tr. por. Vyplýva to z § 314d Tr. por., z ktorého sú výslovne vypustené dôvody pre postup podľa § 314c ods. 1 písm. f) Tr. por. Po právoplatnosti takýchto rozhodnutí sa vo veciach uvedených v § 314c ods. 1 písm. e) Tr. por. vykoná prípravné konanie, resp. vo veciach uvedených v § 314c ods. 1 písm. f) Tr. por. sa vec podľa § 191 ods. 2 Tr. por. vráti do stavu prípravného konania. V oboch prípadoch prokurátor, vyšetrovateľ alebo vyhľadávací orgán majú potrebné zákonné podmienky na vykonanie dokazovania podľa piatej hlavy Trestného poriadku, bez splnenia ktorých by aj príkaz na došetrenie bol iluzórny.

Rozsahom uvedeným v § 314c ods. 1 písm. e) a písm. f) Tr. por. je viazaný aj odvolací súd. Preto v konaní o prečinoch nemôže ani odvolací súd vec vrátiť prokurátorovi na došetrenie podľa § 260 Tr. por. nad rozsah citovaných zákonných ustanovení. Ak si náležité objasnenie veci vyžaduje vykonať ďalšie dokazovanie (výsluch ďalších svedkov, znalecké dokazovanie, obstaranie vecných alebo listinných dôkazov atď.), odvolací súd zruší prvostupňový rozsudok najmä z dôvodov uvedených v písm. a), b) alebo c) § 258 ods. 1 Tr. por. a podľa § 259 ods. 1 Tr. por. samosudcovi prikáže, aby ju v potrebnom rozsahu znova prejednal a rozhodol (porov. Zb. rozh. tr. č. 12/1971).

Ustanovenie § 314c ods. 1 písm. e) Tr. por. umožňuje súdu v konaní o návrhu na potrestanie vrátiť vec prokurátorovi, ak sa v nej malo vykonať prípravné konanie. Táto podmienka bude spravidla splnená vtedy, keď v konaní pred súdom vznikne podozrenie, že skutok, pre ktorý prokurátor navrhuje potrestanie, nie je pri správnom použití zákona prečinom, ale trestným činom. Nedostatok

prípravného konania by v takomto prípade bránil súdu vyniesť vo veci rozsudok. Odstrániť nedostatok prípravného konania ako podmienky pre to, aby súd mohol rozhodnúť o trestnom čine, možno však iba tak, že súd vec prokurátorovi vráti, a tým mu umožní vykonať v nej vyšetrovanie alebo vyhľadávanie.

Zostáva ešte otázka, či možno podľa § 314c ods. 1 písm. e) Tr. por. vrátiť vec prokurátorovi s tým, že vo veci malo byť vykonané prípravné konanie, lebo potreba výkonu niektorého z úkonov uvedených v § 179c Tr. por. sa objavila v priebehu objasňovania. Je celkom mysliteľný prípad, že v priebehu objasňovania sa vyskytne potreba zaistovacieho úkonu, napriek tomu sa však pred podaním návrhu na potrestanie ani prípravné konanie ani takýto úkon nevykonali a náležité objasnenie veci si ešte aj v konaní pred súdom vyžaduje dodatočný výkon zaistovacieho úkonu a primeraného dokazovania. Nemožno preto vylúčiť, aby samosudca použil ustanovenia § 314c ods. 1 písm. e) Tr. por. v prípadoch, v ktorých sa pred podaním návrhu na potrestanie prípravné konanie nevykonalo a i naďalej ide o podozrenie, že obvinený spáchal len niektorý z prečinov uvedených v zákone č. 150/1969 Zb. V praxi sa takéto prípady môžu vyskytnúť spravidla tam, kde v čase objasňovania boli vážne dôvody väzby (§ 67 Tr. por.) a trvajú aj v konaní pred súdom, prokurátor však zadržanú osobu podozrivú zo spáchania prečinu do väzby nevzal ani ju neprepustil na slobodu, ale po ukončení objasňovania v lehotách uvedených v § 75 a 77 Tr. por. ju odovzdal podľa § 179e ods. 2 Tr. por. súdu spolu s návrhom na potrestanie. Ak v takomto prípade výsledky objasňovania neodôvodňujú postavenie podozrivého pred súd (§ 179e ods. 1 písm. a) Tr. por.), môže samosudca postupom podľa § 314c ods. 1 písm. e) Tr. por. (odvolací súd postupom podľa § 260 Tr. por.) vec vrátiť prokurátorovi na vyšetrovanie. V ostatných prípadoch uvedených v § 179c Tr. por. (domová prehliadka, zadržanie a otvorenie zásielok), a to aj so zreteľom na to, že vykonanie takýchto úkonov (§ 83 ods. 1, § 86 ods. 1, § 87 ods. 1 Tr. por.) je v konaní pred súdom zverené do právomoci predsedu senátu, teda podľa § 314b ods. 2 Tr. por. aj samosudcu, a že v konaní o prečinoch vykonáva dokazovanie zásadne súd, bude takýto postup samosudcu len ojedinelý.

Redakčná poznámka: Ak prokurátor spolu s návrhom na potrestanie odovzdá súdu zadržanú osobu a dôvody väzby trvajú aj v konaní pred súdom, ale výsledky objasňovania neodôvodňujú postavenie podozrivého pred súd, samosudca spolu s vrátením veci prokurátorovi na vyšetrovanie vezme zadržanú osobu do väzby (§ 179e ods. 2, § 314c ods. 4 Tr. por.).